

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Cæsari
Aug. in Comicijs Avgvstæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1542

VD16 C 4714

Qvid Sit Sacrificivm, & quæ sint sacrificij species.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35748

QVID SIT

sacrificium significet, quidquid ipsis libet.

QVID SIT SACRIFICIUM,

& quæ sint sacrificij species.

Socrates in Phædro Platonis ait, se maxime esse
periculum esse diuisionum, q̄ sine his nihil neq; ex-
plicari dicendo, neq; intelligi possit, ac si quem de-
prehenderit peritum diuidendi, hunc inquit se de-
seculari, eiusq; tanquam Dei uestigia sequi, Et inbet
diuidentem in ipsis articulis membra secare, ut
quod membrum mali coqui more quassatum fra-
gat. Sed hæc præcepta aduersarij magnifice con-
temnunt, ac uere sunt iuxta Platonem κακοί νομοί
κακοί νόμοι, sacrificij membra corrumpentes, quemad-
modum intelligi poterit, cum species sacrificij re-
censuerimus.

Theologi recte solent distinguere sacramen-
tum & sacrificium. Sit igitur genus horum, uel cere-
monia, uel opus sacrum. Sacramentum est cere-
monia, uel opus, in quo Deus nobis exhibet
hoc quod offert annexa ceremonie promissio, ut
Baptismus, est opus, non quod nos Deo offerimus
sed in quo Deus nos baptizat, uidelicet, ministrat
uice Dei, & hic offert & exhibet Deus remissio-

nem peccatorum &c. iuxta promissionem, Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Contra, Sacrificium est ceremonia, uel opus quod nos Deo reddimus, ut eum honore afficiamus. Sunt autem sacrificij species proximæ duæ, nec sunt plures. Quoddam est sacrificium propiciatorium, id est, opus satisfactorium pro culpa, & pœna, hoc est reconcilians Deum, seu placans iram Dei, seu quod meretur alijs remissionem peccatorum. Altera species est sacrificium εὐχαριστικόν, quod nõ meretur remissionem peccatorum, aut reconciliationem, sed fit a reconciliatis, ut pro accepta remissione peccatorum, & pro alijs beneficijs acceptis, gratias agamus, seu gratiam referamus.

Has duas species sacrificij magnopere oportet & in hac controuersia, & in alijs multis disputationibus in conspectu, & ob oculos positas habere, & singulari diligentia cauendum est, ne confundantur. Quod si modus huius libri pateretur, rationes huius diuisionis adderemus. Habet enim satis multa testimonia in Epistola ad Ebreos & alibi. Et omnia sacrificia Leuitica ad hæc membra referri, tanquã ad sua domicilia possunt. Dicebantur enim in lege quædam propiciatoria sacrificia propter

propter

QVID SIT

propter significationem, seu similitudinem, non quæmererentur remissionem peccatorum coram Deo. Sed quia merebantur remissionem peccatorum secundum iusticiam legis, ne illi pro quibus fiebant excluderentur ab ista politia. Dicebantur itaque propiciatoria, pro peccato, pro delicto, holocaustum. Illa uero erant εὐχαριστία oblatio, libatio, retributiones, primicie, decimæ.

Sed reuera unicum tantum in mundo fuit sacrificium propiciatorium, uidelicet mors Christi, ut docet Epistola ad Ebreos, quæ ait. Impossibile est sanguine taurorum & hircorum auferri peccata. Et paulo post de uoluntate Christi. In qua uoluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel. Et Esaias interpretatur legem, ut sciamus mortem Christi uere esse satisfactionem pro peccatis nostris, seu expiationem, non ceremonias legis, quare ait. Postquam posuerit animam suam, hostiam pro delictis, uidebit semen longeuum &c. Nam uocabulum **QVONIAM** hic usus est, significat hostiam pro delicto, quæ in lege significauit, quæ uentura esset hostia quedam satisfactura pro peccatis nostris & reconciliatura Deum, ut scirent homines, quæ non propter

stras iusticias, sed propter aliena merita, uidelicet
 Christi, uelit Deus nobis reconciliari. Paulus idem
 nomen $\square \Psi \kappa$ interpretatur peccatum, Roma. 8.
 De peccato damnauit peccatum, id est, peccatum
 puniuit de peccato, id est, per hostiam pro pecca-
 to. Significantia uerbi facilius intelligi potest ex
 moribus gentium, quos uidemus ex Patrum sermo-
 nibus male intellectis acceptos esse, Latini uoca-
 bant piaculum, hostiam, quæ in magnis calamitati-
 bus, ubi insigniter uidebatur Deus irasci offereba-
 tur ad placandam irã Dei, & litauerunt aliquan-
 do humanis hostijs, fortassis quia audierant quan-
 dam humanam hostiam placaturam esse Deum
 toti generi humano. Græci alibi, $\kappa\alpha\theta\acute{\alpha}\gamma\mu\alpha\tau\alpha$,
 alibi $\omega\epsilon\gamma\iota\psi\acute{\iota}\mu\alpha\tau\alpha$ appellauerunt. Intelligunt igi-
 tur Esaias & Paulus Christum factum esse hosti-
 am, hoc est, piaculum, ut ipsius meritis, non nostris
 reconciliaretur Deus. Maneat ergo hoc in causa,
 quod sola mors Christi est uere propiciatorium sa-
 crificium. Nam Leuitica illa sacrificia propiciato-
 ria, tantum sic appellabantur ad significandum
 futurum piaculum. Propterea similitudine quadam
 erant satisfactiones redimentes iusticiam legis, ne
 ex politia excluderentur isti qui peccauerant. De-
 bebant autem cessare post reuelatum Euangelium.

V Et quia

DE SACRIFICIO.

Et quia cessare in Euangelij reuelatione debebant, non erant uere propiciationes, cum Euangelium ideo promissum sit, ut exhibeat propiciationem.

Nunc reliqua sunt sacrificia εὐχαριστικά, que uocantur sacrificia laudis, prædicatio Euangelij, fides, inuocatio, gratiarum actio, cōfessio, afflictiones sanctorum, Imo omnia bona opera sanctorum. Hæc sacrificia non sunt satisfactiones pro facientibus, uel applicabiles pro alijs, quæ mereantur eis ex opere operato remissionem peccatorum, seu reconciliationem. Fiunt enim a reconciliatis. Et talia sunt sacrificia noui testamenti, sicut docet Petrus 1. Petri 2. Sacerdotium sanctum, ut offeratis hostias spirituales. Opponuntur autem hostiæ spirituales, non tantum pecudibus, sed etiam humanis operibus, ex opere operato oblatis, quia spirituale significat motus spiritus sancti in nobis. Idem docet Paulus Roma. 12. Exhibete corpora uestra, hostiam uiuentem, sanctam, cultum rationalem. Significat autem cultus rationalis, cultum in quo Deus intelligitur, mente apprehenditur, ut fit in motibus timoris, & fiducia erga Deum. Opponitur igitur non solum cultui Leuitico, in quo pecudes mactabantur, sed etiam, cultui in quo fingitur opus
ex opere

ex opere operato offerri. Idem docet Epistola ad
Ebreos Cap. 13. Per ipsum offeramus hostiam lau-
dis semper Deo, & addit interpretationem, id est,
fructum labiorum confitentium nomini eius. Iubet
offerre laudes, hoc est, inuocationem, gratiarum
actionem, confessionem & similia. Hæc ualent non
ex opere operato, sed propter fidem, Id monet
particula, per ipsum offeramus, hoc est, fide in
Christum.

In summa, cultus noui testamenti est spiritua-
lis, hoc est, est iusticia fidei in corde, & fructus fi-
dei. Ideoq; abrogat Leuiticos cultus. Et Christus
ait Iohan. 4. Veri adoratores adorabunt Patrem
in spiritu & ueritate. Nam & Pater tales querit,
qui adorent eum. Deus est spiritus, & eos qui ado-
rant eum, in spiritu & ueritate oportet adorare.
Hæc sententia clare damnat opiniones de sacrifi-
cijs, quæ fingunt ex opere operato ualere, Et do-
cet, q; oporteat spiritu, id est, motibus cordis, & fi-
de adorare. Ideo & Prophete damnant in ueteri
testamento opinionem populi de opere operato,
& docent iusticiam, & sacrificia spiritus, Iere-
mie. 7. Non sum locutus cum Patribus uestris, &
non præcepi eis in die qua eduxi eos de terra

V ij Aegypti

DE SACRIFICIO.

Aegypti, de holocaustis & uictimis, Sed hoc uerbum præcepi eis dicens, Audite uocem meam, & ero uobis Deus &c. Quomodo existimemus Iudeos hanc concionem excepisse, quæ uidetur palam pugnare cum Moise. Constat enim Deum præcepisse Patribus de holocaustis ac uictimis, sed Ieremias opinionem de sacrificijs damnat, hæc non tradiderat Deus, uidelicet quod illi cultus ex opere operato placarent eum. Addit autem de fide, hoc præceperit Deus, Audite me, hoc est, credite mihi, quod ego sum Deus uester, quod uelim sic innotescere, cum misereor & adiuuo, nec habeam opus uestris uictimis, confidite, quod ego uelim esse Deus, iustificator, saluator, non propter opera, sed propter uerbum & promissionem meam, a me uere & ex corde petite, & expectate auxilium.

Damnat opinionem de opere operato & Psalm. 49. Qui repudiatis uictimis, requirit inuocationem. Nunquid manducabo carnes tauro- rum &c. Inuoca me in die tribulationis tue, & eripiam te, & honorificabis me. Testatur hanc esse ueram λατρεία, hunc esse uerum honorem, si ex corde inuocemus ipsum. Item Psalm. 39. Sacrificium & oblationem noluisti, Aures autem aper-
isti mihi

isti mihi, id est, uerbum mihi proposuisti, quod au-
 direm, & requiris, ut credam uerbo tuo, & pro-
 missionibus tuis, q̄ uere uelis misereri, opitulari
 &c. Item Psalm. 50. Holocaustis non delectabe-
 ris. Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor
 contritum & humiliatum Deus non despicias. Item
 Psalm. 4. Sacrificate sacrificium iusticiæ, & spera-
 te in Domino. Iubet sperare, & dicit id esse iu-
 stum sacrificium, significans cætera sacrificia non
 esse uera, & iusta sacrificia. Et Psalm. 115. Sacrifi-
 cabo hostiam laudis, & nomen Domini inuocabo.
 Vocat inuocationem hostiam laudis, sed plena est
 scriptura talibus testimonijs quæ docent, q̄ sacrifi-
 cia ex opere operato nō reconcilient Deum, Ideo-
 q̄ in nouo testamento abrogatis cultibus Leuiticis
 docet fore, ut noua & munda sacrificia fiant, ui-
 delicet, fides, inuocatio, gratiarum actio, confes-
 sio, & prædicatio Euangelij, afflictiones propter
 Euangelium, & similia.

Et de his sacrificijs loquitur Malachias. Ab
 ortu solis usq̄ ad occasum, magnum est nomen me-
 um in gentibus, & in omni loco incensum offer-
 tur nomini meo, & oblatio munda. Hunc locum
 detorquent aduersarij ad Missam, & allegant au-

DE SACRIFICIO.

toritatem Patrum. Facilis est autem responsio, ut maxime loqueretur de Missa, nō sequatur, Missam ex opere operato iustificare, aut applicatam alijs mereri remissionem peccatorum &c. Nihil horum dicit Propheta, quæ Monachi & Sophista, impudenter affingunt.

Ceterum ipsa Propheta uerba offerunt sententiam. Primum enim hoc proponunt, magnum fore nomen Domini, Id fit per prædicationē Euangelij. Per hanc enim innotescit nomen Christi, & misericordia patris in Christo promissa cognoscitur. Prædicatione Euangelij parit fidem in his, qui recipiunt Euangelium, hi inuocant Deū, hi agunt Deo gratias, hi tolerant afflictiones in confessione, hi bene operantur propter gloriam Christi. Ita fit magnum nomen Domini in gentibus. Incensum igitur & oblatio munda, significant non ceremoniam ex opere operato, sed omnia illa sacrificia, per quæ fit magnū nomen Domini, scilicet fidem, inuocationem, prædicationem Euangelij, confessionem &c. Et facile patimur, si quis hic uelit complecti ceremoniam, modo neq; intelligat solam ceremoniam, neq; doceat ceremoniam ex opere operato prodesse. Sicut enim inter sacrificia laudis, hoc est, inter laudes Dei complectimur prædicationem

prædicationem uerbi, ita laus esse potest, seu gratiarum actio, ipsa sumptio cœnæ Domini, sed non ex opere operato iustificans, aut applicanda alijs, ut mereatur eis remissionem peccatorum, sed paulo post exponemus, quomodo & ceremonia sacrificium sit, Verum quia Malachias de omnibus cultibus noui testamenti, non solum de cœna Domini loquitur, item quia non patrocinator Pharisæicæ opinioni, de opere operato, ideo nihil contra nos facit, sed magis adiuuat nos. Requirit enim cultus cordis, per quos uere fit magnum nomen Domini.

Citatur ex Malachia & alius locus. Et purgabit filios Leui, & colabit eos quasi aurum, & quasi argentum, & erunt Domino offerentes sacrificia in iusticia. Hic locus aperte requirit sacrificia iustorum, quare non patrocinator opinioni de opere operato. Sunt autem sacrificia filiorum Leui, hoc est, docentium in nouo testamento, prædicationis Euangelij, & boni fructus prædicationis, sicut Paulus ait Roma. 15. Sacrificio Euangelium Dei, ut oblatio gentium fiat accepta, sanctificata spiritu sancto, id est, ut gentes fiant hostiæ, acceptæ Deo per fidem &c. Nam illa mactatio in lege, significabat, & mortem Christi, & prædicationem

DE SACRIFICIO.

erationem Euangelij, qua hanc uetustatem carnis mortificari oportet, & inchoari nouam, & eternam uitam in nobis, Sed aduersarij ubiq; sacrificij nomen ad solam ceremoniam detorquent, predicationem Euangelij, fidem, inuocationem, & similia omittunt, cum ceremonia propter hæc instituta sit. Et nouum testamentum debeat habere sacrificia cordis, non ceremonialia pro peccatis faciendæ more Leuitici sacerdotij.

Allegant & iuge sacrificium, q, sicut in lege fuit iuge sacrificium, ita Missa debeat esse iuge sacrificium noui testamenti. Bene cum aduersarijs agitur, si patimur nos uinci allegorijs. Constat autem q, allegoriæ non pariunt firmas probationes. Quanquam nos quidem facile patimur Missam, intelligi iuge sacrificium, modo ut tota Missa intelligatur, hoc est, ceremonia cum predicatione Euangelij, fide, inuocatione, & gratiarum actione. Nam hæc simul coniuncta, sunt iuge sacrificium noui testamenti, quia ceremonia propter hæc instituta est, nec ab his diuellenda est, Ideo Paulus ait. Quoties comeditis panem hunc, & poculum Domini bibetis, annunciate mortem Domini. Illud uero nullo modo sequitur ex hoc typo Leuitico, q, ceremoniæ

q̄ ceremonia sit opus ex opere operato iustificans,
aut applicandum pro alijs, ut mereatur eis remissi-
onem peccatorum &c.

Et typus apte pingit non ceremoniam solam,
sed etiam prædicationem Euangelij. In Nume. Ca.
28. Tres ponuntur partes illius quotidiani sacrifi-
cij, crematio agni, libatio, & oblatio simile. Lex
habebat picturas seu umbras rerum futurarū. Ideo
in hoc spectaculo Christus, & totus cultus noui
testamenti pingitur. Crematio agni significat mor-
tem Christi. Libatio significat ubiq; in toto mun-
do credentes illius agni sanguine aspergi per Euan-
gelij prædicationem, hoc est, sanctificari, sicut
Petrus loquitur, In sanctificationem spiritus, in
obedientiam, & asperisionem sanguinis Iesu Chri-
sti. Oblatio simile, significat fidem, inuocationē,
& gratiarum actionem in cordibus. Vt igitur in
ueteri testamento umbra cernitur, ita in nouo res
significata querenda est, non alius typus tanquam
ad sacrificium sufficiens, Quare etiam si ceremo-
nia est memoriale mortis Christi, tamen sola non
est iuge sacrificium, sed ipsa memoria est iuge sa-
crificium, hoc est, prædicatio, & fides, quæ uere
credit Deum morte Christi reconciliatum esse. Re-

V 7 quiritur

DE SACRIFICIO.

quiritur libatio, hoc est, effectus prædicationis, ut per Euangelium aspersi sanguine Christi, sanctificemur, mortificati, ac uiuificati. Requiritur & oblationes, hoc est, gratiarum actiones, confessiones & afflictiones. Sic abiecta Pharisæica opinione de opere operato intelligamus significari cultum spiritualem, & iuge sacrificium cordis, quia in nouo testamento corpus bonorum, hoc est, spiritus sanctus, mortificatio & uiuificatio, requiri debent. Ex his satis apparet typum de iugi sacrificio nihil contra nos facere, sed magis pro nobis, quia nos omnes partes significatas iugi sacrificio requiritur. Aduersarij falso somniant solam ceremoniam significari, non etiam prædicationem Euangelij, mortificationem & uiuificationem cordis &c.

Nunc igitur boni uiri facile iudicare poterunt, falsissimam hanc criminationem esse, quæ iugi sacrificium aboleamus. Res ostendit qui sint Antiochi illi, qui regnum tenent in Ecclesia, qui prætextu religionis trahunt ad se regnum mundi, & abiecta cura religionis & docendi Euangelij, dominantur, belligerantur uelut reges mundi, qui uos cultus instituerunt in Ecclesia. Nam aduersarij in Missa solam retinent ceremoniam, eamque

ferma

ferunt publice ad sacrilegum questum. Postea fingunt hoc opus applicatum pro alijs, mereri eis gratiam, & omnia bona, In concionibus non docent Euangelium, non consolantur conscientias, non ostendunt gratis remitti peccata propter Christum, sed proponunt cultus sanctorum, satisfactio- nes humanas, traditiones humanas, per has affir- mant homines coram Deo iustificari. Et harum quedam cum sint manifeste impie, tamen ui defen- duntur. Siqui concionatores uolunt perhiberi do- ctiores, tradunt questiones Philosophicas, quas neq; populus, neq; ipsi qui proponunt intelligunt, Postremo qui sunt tolerabiliores, legem docent, de iusticia fidei nihil dicunt. Aduersarij in Cōfutatione miras tragedias agunt de desolatione templo- rum, q; uidelicet, stent inornate aræ, sine cande- lis, sine statuis. Has nugas iudicant esse ornatū Ec- clesiarum. Longe aliā desolationem significat Da- niel, uidelicet ignoratiōē Euangelij. Nam populus obrutus multitudine & uarietate traditionū atq; opinionum, nullo modo potuit complecti summam doctrinæ Christianæ. Quis enim unquā de populo intellexit doctrinam de pœnitencia, quā aduersarij tradiderunt? Et hic præcipuus locus est doctrinæ Christianæ. Vexabantur cōscientiæ enumeratione delictorum

DE SACRIFICIO.

delictorum & satisfactionibus. De fide, qua gratis consequimur remissionem peccatorum, nulla pro-
sus fiebat ab aduersarijs mentio, de exercitijs fi-
dei luctantis cum desperatione, de gratuita re-
missione peccatorum propter Christum omnes li-
bri, omnes contiones aduersariorum mutæ erant.
Ad hæc accessit horribilis prophanatio Missarum,
& alij multi impij cultus in templis. Hæc est deso-
latio, quam Daniel describit.

Econtra Dei beneficio apud nos seruiunt mi-
nisterio uerbi sacerdotes, docent Euangelium de
beneficijs Christi, ostendunt remissionem peccato-
rum gratis contingere propter Christum. Hæc do-
ctrina affert firmam consolationem conscientijs.
Additur & doctrina bonorum operum quæ Deus
precipit. Dicitur de dignitate atq; usu sacramen-
torum. Quod si iuge sacrificium esset usus sacra-
menti, tamen nos magis retineremus, quam aduer-
sarij, quia apud illos sacerdotes mercede conducti
utuntur sacramento. Apud nos crebrior & rella-
giosior usus est. Nam populus utitur, sed prius in-
stitutus atq; exploratus. Docentur enim homines
de uero usu sacramenti, q; ad hoc institutum sit, ut
sit sigillum, & testimonium gratuite remissionis
peccatorum

peccatorum. Ideoq; debeat pauidas conscientias admonere, ut uere statuunt & credant sibi gratis remitti peccata. Cum igitur & predicationem Euangelij & legitimum usum sacramentorum retineamus, manet apud nos iuge sacrificium. Et si de externa specie dicendum est, frequentia in templis apud nos maior est, quam apud aduersarios. Tenentur enim auditoria utilibus & perspicuis concionibus. Verum aduersariorum doctrinam, nunquam neq; populus, neq; doctores intellexerunt. Et uerus ornatus est Ecclesiarum, doctrina pia, utilis & perspicua, usus pius sacramentorum, oratio ardens, & similia. Candelæ, uasa aurea, & similes ornatus, decent, sed non sunt proprius ornatus Ecclesie. Quod si aduersarij in talibus rebus collocant cultus, non in predicatione Euangelij, in fide, in certaminibus fidei, sunt in istis numerandi, quos Daniel describit colere Deum suum auro & argento.

Allegant & ex Epistola ad Ebreos. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus, constituitur in his quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. Hinc ratiocinantur, cum in nouo testamento sint Pontifices & Sacerdotes, sequitur q; sit & sacrificium aliquod pro

DE SACRIFICIO.

pro peccatis. Hic locus uel maxime mouet indoctos, præsertim cum illa pompa sacerdotij & sacrificiorum ueteris testamenti offunditur oculis. Hac similitudo decipit imperitos, ut iudicent oportere ad eundem modum apud nos existere aliquod ceremoniale sacrificium applicandum pro peccatis aliorum, sicut in ueteri testamento. Neq; aliud est ille cultus Missarum, & reliqua politia Papæ, quam κακοζήλεια. Leuiticæ politię male intellectæ.

Et cum sententia nostra habeat præcipua testimonia in Epistola ad Ebreos, tamen aduersarij locos ex illa Epistola truncatos contra nos detraherent, ut in hoc ipso loco, ubi dicitur Pontificem constitui, ut offerat sacrificia pro peccatis, Scriptura ipsa statim attexit Christum Pontificem, Verba præcedentia de Leuitico sacerdotio loquuntur, & significant Leuiticum Pontificatū fuisse imaginem Pontificatus Christi. Nam sacrificia Leuitica pro peccatis, non merebantur remissionem peccatorum coram Deo, tantum erant imago sacrificij Christi quod unum futurum erat propiciatorium sacrificium, ut supra diximus. Itaq; Epistola magna ex parte consumitur in hoc loco, q̄ uetus Pontificatus, & uetera sacrificia non fuerint ad hoc instituta

instituta, ut mererentur remissionem peccatorum coram Deo, seu reconciliationem, sed tantum ad significandum futurum sacrificium, unius Christi. Oportuit enim sanctos in ueteri testamento iustificari fide, ex promissione remissionis peccatorum, donande propter Christum, sicut & sancti in nouo testamento iustificantur. Omnes sanctos ab initio mundi sentire oportuit, hostiam & satisfactionem fore pro peccato Christum, qui promissus erat, sicut Esaias docet Cap. 53. Cum posuerit animam suam hostiam pro peccato &c. Cum igitur in ueteri testamento sacrificia non mererentur reconciliationem, nisi similitudine quadam. Merebantur enim reconciliationem politicam, sed significarent uenturum sacrificium, Sequitur unicum esse sacrificium Christi, applicatum pro aliorum peccatis. Nullum igitur reliquum est in nouo testamento sacrificium applicandum pro peccatis aliorum, præter unum Christi sacrificium in cruce.

Tota uia errant qui fingunt sacrificia Leuitica coram Deo meruisse remissionem peccatorum, Et hoc exemplo sacrificia applicanda pro alijs in nouo testamento requirunt, præter mortem Christi. Hæc imaginatio simpliciter obruit meritum passionis

sionis

DE SACRIFICIO.

sionis Christi, & iusticiam fidei, & corrumpit veteris & noui testamenti doctrinam, & pro Christo alios mediatores & propiciatores nobis efficit, Pontifices & sacrificulos, qui quotidie uendunt operam suam in templis.

Quare si quis ita argumentatur, oportere in nouo testamento Pontificem esse qui pro peccatis offerat, tantum de Christo concedendum est. Hanc solutionem confirmat tota Epistola ad Hebraeos. Et id prorsus esset alios mediatores constituisse præter Christum, si aliam satisfactionem applicandam pro peccatis aliorum & reconciliantem Deum, præter mortem Christi requireremus. Deinde quia sacerdotium noui testamenti est ministerium spiritus, ut docet Paulus, 2. Corinth. 3. Idcirco unicum habet sacrificium Christi satisfactorium & applicatum pro peccatis aliorum, Cæterum multa habet sacrificia similia Leuiticis, quæ ex opere operato applicari pro alijs possunt, sed exhibent alijs Euangelium & sacramenta, ut per hæc concipiunt fidem & spiritum sanctum, & mortificantur & uiuificentur, quia ministerium spiritus, peragitur cum applicatione operis operati. Est enim ministerium spiritus, per quod spiritus sanctus efficitur

est in cordibus, quare habet tale ministerium, quod ita prodest alijs, cum in eis efficax est, cum regenerat & uiuificat eos. Id non fit applicatione alieni operis, pro alijs ex opere operato.

Ostendimus rationem, quare Missa non iustificet ex opere operato, nec applicata pro alijs mereatur eis remissionem, quia utrumq; pugnat cum iusticia fidei. Impossibile est enim remissionem peccatorum contingere, uinci terrores peccati & mortis, ullo opere, aut ulli re, nisi fide in Christum, iuxta illud, Iustificati ex fide pacem habemus. Ad hæc ostendimus scripturas quæ contra nos citantur minime patrocinari impie opinioni aduersariorum de opere operato. Idq; iudicare omnes boni uiri apud omnes gentes possunt. Quare repudiandus est error Thomæ, qui scripsit corpus Domini semel oblatum in cruce, pro debito originali, iugiter offerri pro quotidianis delictis in altari, ut habeat in hoc Ecclesia munus ad placandum sibi Deum. Repudiandi sunt & reliqui communes errores, q; Missa conferat gratiam ex opere operato facienti. Item q; applicata pro alijs etiam iniustis non ponentibus obicem, mereatur eis remissionem peccatorum culpæ & pœne. Hæc

X   omnia

DE SACRIFICIO.

omnia falsa, & impia sunt, nuper ab indoctis Monachis conficta & obruunt gloriã passionis Christi & iusticiam fidei.

Et ex his erroribus infiniti alij nati sunt, quantum Missæ ualeant applicatæ simul pro multis, quantum ualeant singulæ pro singulis. Sophiste habent descriptos gradus meritorum, sicut argentarij gradus ponderum in auro aut argento. Deinde uendunt Missam, tanquam precium ad impetrandum quod quisq; expetit, Mercatoribus ut foelix sit negociatio, uenatoribus, ut foelix sit uenatio. Et alia infinita. Postremo transferunt eam & ad mortuos, liberant animas applicatione sacramenti, a pœnis purgatorij, cū sine fide nec uiuis Missa proffit. Neq; ex scripturis aduersarij afferre, uel unam syllabam possunt ad defensionem istarum fabularum, quas in Ecclesia magna autoritate docent, Neq; Ecclesie ueteris, neq; Patrum testimonia habent.

QVID PATRES DE SACRIFICIO senserint.

ET quoniam loca Scripturæ quæ contra nos citantur explicauimus, de Patribus etiam respondendum